

نیمه دوم قرن بیستم نه تنها جهت وحدت کشورها از جمله وحدت اروپا اقدامات اساسی شد، بلکه در دهه آخر این قرن جهان به سمت یکپارچگی و وحدت می‌رود و از طریق شبکه اطلاعاتی موجود جهان یکپارچه می‌شود. با وجود این تا سال ۲۰۴۰ ظرفیت این کتابخانه

نسبت به درصد منابع جدید که تعدادشان روزافزون است، تکمیل می‌شود و باید برای فشرده‌تر کردن سیستم نگهداری کتاب اقدامات جدی کرد. کسی که بخواهد به کتابخانه آلمان در فرانکفورت از طریق اینترنت وارد شود، می‌تواند

به این نشانی ما را در اینترنت بجوید:

[http:// WWW ddb.de](http://WWW.ddb.de)

منبع: ماهنامه Kulturchronik، شماره ۱

سال ۱۹۹۷

تهیه کننده: شهین اعوانی

وضعیت کتاب در جامعه فرهنگی اسپانیا

یک ماهنامه اسپانیایی به نام Temas Para Eldebate که هربار یکی از موضوعات سیاسی، اقتصادی، تجاری، فرهنگی و اجتماعی داخلی و خارجی را مورد بررسی قرار می‌دهد، این بار به موضوع فرهنگی توجه نموده است.

در این گزارش، آقای فدریکو Ibanez Soler نویسنده مقاله «آینده کتاب: ماشین خواندن» نظرانی در خصوص وضعیت کتاب در دهه گذشته، حال و آینده را بیان می‌دارد و با بررسی وضعیت بازار کتاب اسپانیا نسبت به آینده سرنوشت کتاب در جامعه فرهنگی این کشور خوش بین است. به طوری که تأکید می‌کند بر خلاف تصور عده‌ای، بازار کتاب از هر روزی داغ‌تر و باب کتاب همچنان گشوده خواهد ماند.

بهرام قاسمی

سفارت جمهوری اسلامی ایران

آینده کتاب: ماشین خواندن

در دهه هشتاد به نظر می‌آمد که کتاب در مقابل فشار شدید وسایل ارتباطی الکترونیکی در احتضار به سر می‌برد. امروز به علت ارتباط بین پیشرفت‌های تکنولوژیک و تجاری نوین، به نظر می‌آید که کتاب به شکل سالمی در حوزه‌های

جدید فرهنگی، ارتباطی و تفریحی به صورت محل ممتازی برای خلق والاتر آثار ادبی، تفکری، علمی و آموزشی حیات مجددی یافته است.

پایان دوره کتاب

چند سال پیش بین کارشناسان حرفه‌ای کتاب، داستان اندوهناکی به گوش می‌رسید: بچه‌ای به عنوان هدیه کریسمس کتابی دریافت می‌کند و بدون یک لحظه تردید به ویدئو نزدیک می‌شود و سعی در داخل نمودن کتاب در شکاف مخصوص نوار ویدئو می‌نماید.

در دهه هشتاد این طور به نظر می‌آمد که کتاب در برابر فشار فراوان تکنولوژیهای جدید در حال احتضار به سر می‌برد و حتی اشخاصی بودند که ناپدید شدن کامل آن را برای سال ۲۰۰۰ پیش‌بینی نمودند. می‌گفتند اوراق چاپی نمی‌تواند با وسایل الکترونیکی ارتباطی که قادر به انبار نمودن و پخش سریع اطلاعات هستند به رقابت بپردازند. به علاوه در زمان تفریح، تلویزیون کاملاً توسط پیشرفت‌های تکنولوژیکی اش (کابل، ماهواره و غیره ...) و عرضه تصاویری که تقریباً می‌توانند آن را تا بی‌نهایت افزایش دهند مسلط خواهد بود یا

توجه عموم را توسط CDROM، ویدئو برای بازیای و دیگر وسایل توجه افراد بیشتری را که مشغول استفاده از کامپیوترهای شخصی هستند، به خود معطوف خواهند کرد.

در اسپانیا، پایان دوره کتاب بیشتر از همیشه به خاطر تکیه کلامی که تقریباً در تمام وسایل ارتباطی شنیده می‌شود، و در جامعه رسوخ نموده است «در اسپانیا کتاب خوانده نمی‌شود» تضمین شده به نظر می‌آید. به علاوه همه‌ساله در اواخر ماه آوریل و مصادف با روز کتاب تا اواسط ماه ژوئن (روز پایان نمایشگاه کتاب مادرید) مقاله‌ای یا مصاحبه رادیویی چاپ یا شنیده می‌شد که در آن می‌گویند «در اسپانیا روز به روز تعداد کتاب‌خوانان رو به کاهش است». این قضیه به قدری استمرار یافت که در بسیاری از موارد وسوسه شده بودم که از این افراد سؤال کنم سال، دهه و قرنی که به اعتقاد آنها در اسپانیا کتاب زیاد خوانده شده بود، کدام است؟ زیرا در مقابل این اظهارات رقم متناهی وجود دارد: اسپانیایی‌ها هر سال پول بیشتری را جهت خریداری کتاب هزینه می‌کنند. ۴۹۰ میلیارد پزو تا که معادل ۲۰۰ میلیون جلد کتاب است.

ماشین کتاب خواندن

در قضاوت درباره آنچه در آخرین اتحادیه بین‌المللی ناشران که دوماه پیش در بارسلون اعلام گردید، ترسهای سابق این بخش فرهنگی کم‌کم زدوده خواهند شد و جای خود را به محیطی آرام و مملو از خوش‌بینی خواهند داد. فقط کلمات مراسم افتتاحیه امبرتواکو نبودند که با درخشانی مرزها و امکانات کتاب را به عنوان پایه متون و کامپیوترها و تولیدات نوین مشخص نمودند، بلکه هم‌بطن و مخصوصاً مشاهده سلامت خوب معاملات در حول کتاب، اثبات‌کننده این ادعا می‌باشد. همانطور که شخصی خاطرنشان ساخت «در تمام روزنامه‌ها لیست‌های کتابهای پرفروش چاپ می‌شود ولی هنوز کسی لیست‌های CD ROMهای پرفروش را ندیده است».

کتاب نه تنها در حال احتضار نیست، بلکه حوزه‌های جدیدی را در فرهنگ، ارتباطات و تفریحات از آن خود ساخته است.

اما واقعیت این است که از زمان اختراع کتاب توسط گوتنبرگ، اثر تکنولوژیهای نوین اداری اهمیت خارق‌العاده و غیرقابل مقایسه‌ای نسبت به دیگر ضربه‌ها به کتاب بوده است. ورود وسایل جدید در محلی که طی قرن‌ها منطقه شکار انحصاری (یا تقریباً انحصاری) کتاب بوده است، انحصار آن را در هم شکسته و این بخش را وادار به رقابت با پدیده‌های جدید و تولیدات الکترونیکی نموده است. هم‌زمان، کتاب و دنیای مربوط به آن خود را درگیر اوضاع پیچیده‌ای نمودند که به شکل یک Hyper Sector (بخش عمده)، بخش ارتباطی که در آن مبتکرین، تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان مختلف فعال هستند، ظاهر می‌شود.

در این حوزه جدید که از طرف دیگر به خاطر ملحق شدن پیشرفتهای جدید در تغییر و تحول دائم قرار دارند، به نظر می‌آید که کتاب

محل ویژه خود و وظایفش را یافته باشد. بر عکس، سرعت تغییرات تکنولوژیکی و به شکل سرسام‌آوری که تولیدات جدید ظاهر و از دور خارج می‌شوند، باعث ثبات کتاب و پختگی آن به شکل تولیدی شناخته شده از سوی همگان و تبدیل به یکی از محاسن مهمتر آن می‌گردد. در حالی که کتابها در بازار باقی می‌مانند، هنوز ظهور یک تولید جدید اعلام نشده، اعلام محصول دیگری آن را پشت سر می‌گذارد و بدون دانستن زمان کافی برای جا افتادن این تولیدات مانند گل سرخ Ronsard در مدت کوتاهی پژمرده می‌شوند.

بر عکس، استقلال کتاب که محتاج به تجهیزات واسطه‌ای نیست و دارای ویژگی می‌باشد که استفاده از آن را در هر لحظه و محل و مخصوصاً خواندنی بودن آن (اگر بخواهند با خطوط خاص) ممکن می‌سازد، آن را تبدیل به ماشین تمام و کمال خواندن می‌نماید.

جائی که کتاب دلیل وجودی خود و ابعاد واقعی شخصی و اجتماعی خود را می‌یابد. قرائت آن است. در مقابل وسایلی که به شکل یک صدای درونی واقعی در زندگی روزمره عمل می‌کنند یا در جستجوی اثر یا بازی برای جلب توجه هستند، قرائت کتاب نیاز به تمرکز دارد و اجازه داشتن بیش از یک رابطه شخصی بین متن و خواننده را نمی‌دهد، جای تعجب نمی‌باشد زمانی که قضیه مربوط به تعمق نمودن در بعضی از مسائل یا لذت بردن از یک اثر ادبی است، گرایش‌ها به سوی کتاب‌ها باشد.

کتاب شکل سالمی در حوزه‌های جدید فرهنگی، ارتباطی و تفریحی به صورت محل ممتازی برای خلق آثار ادبی، تفکری، علمی و آموزشی بین گروه‌هایی که جوامع مدرن را تشکیل می‌دهند، تحمل می‌کند. اتفاقاً چون نیاز به سرمایه‌گذاری میلیونی و صدها هزار خریدار نمی‌باشد، کتاب نوعی ارتباط برقرار ساخته است

که از سرنوشت بخش‌های دیگر فرهنگی مانند موزیک، ورزش یا تفریحاتی که توسط مطبوعات، سینما، صفحه، رادیو و تلویزیون بلعیده شده‌اند، فرار نموده است.

از این رو کتاب کما فی السابق «کتابی گشوده» منطقه‌ای همگانی است که مانند هیچ وسیله دیگری نیازهای ارتباطی و فرهنگی بسیاری از شهروندان را برآورد می‌سازد. ماشین کتاب خواندن درست بین سر و صدا و جار و جنجال وسایل دیگر، قدرت خود را باز می‌یابد.

تنظیم‌کننده: سید حسینی

